

při hlavních silnicích zakládati stromořadí po obou stranách (nejv. rozh. ze dne 29. ledna 1780 a dv. dek. ze dne 12. května 1781). Aby se povzneslo pěstování stromů ovocných a hedvábníků, byly vládou vypsány odměny (dv. dek. ze dne 3. ledna 1750, čís. pat. ze dne 16. srpna 1763).

Zákonodárství novější zasazuje se o povznesení stromařství jednak přímo, vydávajíc zvláštní předpisy, jednak nepřímo; sem náležejí předkem

1. v jednotlivých korunních zemích zemské zákony na ochranu zemědělství proti zhoubnému hmyzu. Dle zákonů těchto povinni jsou držitelé, poživatelé a pachtěři pozemků do konce března každého roku nebo do lhůty obecním představenstvem až do konce dubna prodlužitelné svoje stromy ovocné, ozdobné, keře atd. zbaviti housenek, vajíčků a pup a zničiti sebraná hnízda housenek a vajíčka jich.

2. K témuž cíli tíhnou zemské zákony na ochranu ptactva zpěvného a stěhovavého, které živí se většinou hmyzem, myšmi a zvířaty zemědělství škodlivými; i přispívají zákony tyto valnou měrou též k ochraně stromařství.

3. V jednotlivých řádech policie silniční jsou ustanovení na ochranu stromořadí podél silnic. K dohledu a střežení jich zavázáno jest služebnictvo policie silniční (cestáři), dále orgány policie místní a polní, stráž finanční a četnictvo.

4. V jednotlivých korunních zemích vydány byly dále zemské zákony o zakládání a ochraně stromořadí podél veřejných silnic a stanoví se zvlášť, jaké stromy sázeti se mají (rozložitě, ovocné stromy atd.), jak daleko mají být stromy od sebe vzdáleny, kdy se mají stromy u silnic vysazovati; spolu stanoví se tresty na svévolné oklestění nebo skácení stromů silničních; právo dozoru svěřeno úřadům, které však povinny jsou pečovati o vysazování nových stromů a doplňovati založená již stromořadí; konečně shledáváme tam tresty na poškození stromů a ustanovení o tom, které orgány povolány jsou k bezprostřednímu dohledu a ochraně silničních stromů.

Pych stromový t. j. poškození cizích stromů ze zlomyslnosti nebo ze svévůle, spadá v obor trestního zákona o poškození cizího majetku. Zákon trestní nemá ustanovení o pychu stromovém; podobné delikty trestají se jako zločin, přestupuje-li škoda vzešlá ze zlého úmyslu pachatelova 25 zl. (§ 85 a tr. z., § 362 a voj. tr. z.); jinak jsou jen přestupkem (§ 468 tr. z.), pokud se týká, přečinem (§ 741 voj. tr. z.).

Osnova nového trestního zákona přijala zvláštní ustanovení o pychu stromovém; vazbou nebo peněžitou pokutou až do 300 zl. má být trestán každý, kdo na cizím pozemku se stromů oloupá kůru nebo je oklestí nebo stromy poškodí zásekem, vrtáním, použitím řebříků nebo podobným způsobem; dále kdo na cizím pozemku proti záповědi vlastníkovi sbírá květy nebo houby se stromů nebo láme dříví stromů, má býti trestán vězením až čtrnáctidenním nebo peněžitou pokutou do 80 zl. (§§ 506 a 507 osnovy).

Střechy.

Řády stavební obsahují ohledně zřizování a udržování střech celou řadu předpisů a sice nejen ve příčině dotyčné budovy, nýbrž i ve příčině ochrany sousedů a veřejné bezpečnosti. Základní podmínky pro zřizování střech jsou tyto: Voda dešťová nesmí býti zpravidla odváděna na pozemek

sousedův; spíše necht' odtéká pokud možná bez obtěžování sousedů a třetích osob neb veřejných cest dostatečnými žlaby; střecha budiž dále stavěna tak, by byla úplně ohnivzdorná. Jednotlivé předpisy řádů stavebních vztahují se na všechny části střech; sem náleží: strop, krov, půda, římsy a žlaby.

1. Krov a strop: Strop budiž pokud možná nepromokavým a ohnivzdorným. Nepromokavost docílí se vhodnou vazbou materiálu mezi sebou a trámovým, ohnivzdornost pak vhodně zvoleným materiálem. Krov budiž ze dřeva náležitě silného vázán tak, by měl dostatečnou podporu a by vazba srovnávala se s poměry sklonu jeho s největším tlakem větru, s vlastní tíží krovu i s tíží nahodilou. Železné krovy spočívejte na zdivu neb na železe (§ 74 českého ř. stav., § 58 Dol. Rak.). Krovy buďte kryty taškami, břidlicí, kovem neb látkou takovou, která je prohlášena za ohnivzdornou (§ 74 českého stav. ř.). Kamenitá lepenka připouští se jako ohnivzdorná krytina jen pro budovy na venkově (srv. oběž. výb. zemského král. česk. ze dne 30. září 1875 č. 28084). Lomenice prkny pobité nebudte trpěny v městech, městysech a osadách uzavřených a buďtež lomenice takové tam, kde ještě jsou, na zděných staveních cihlami zazděny, na dřevěných však z lepenky zhotoveny. Krytí budov cinkem a asfaltem všeobecně je dovoleno, kde zápach dehtový neobtěžuje (dv. d. ze dne 7. května 1842 č. 13002). V krajinách, kde není materiálu k výrobě dobrých tašek nebo kde tašky klimatickými vlivy rychle se ničí a zjednání jiných ohnivzdorných krytin bylo by spojeno s nepoměrným nákladem, dovoluje se krytí budov šindelem, bylo-li to trpěno dosud i při novostavbách. Užití střech šindelových, prkenných a slaměných lze však výmínečně jen tam připustiti, kde nevyžadují poměry místní opatření jiného; komíny a ohniska buďte však v budovách takových stavěny jen z cihel a kamene; krytbu šindelem lze rovněž jen výmínečně připustiti při budovách dřevěných a o samotě stojících, dále při stodolách a kulnách, jež se nalézají mimo osadu neb ve vzdálenosti od stavení obytných; konečně směji býti budovy hospodářské kryty hlíněnými došky. V krajinách hornatých vysoce položených lze i střechy doškové zatížití kameny. V městysech a vesnicích jsou majitelé domů povinni vysázeti mezi domy krytými došky a slámou stromy, jež slouží k ochraně proti šíření se požáru (§ 66 stav. ř. pro Moravu).

2. Půda budiž obložena způsobem před ohněm bezpečným, též dvěře, jež půdu uzavírají, buďte zřízeny ohnivzdorně. Je-li střecha delší 25 metrů (§ 75 stav. ř. pro Čechy) (30 metrů dle § 59 st. ř. pro Dol. Rak.), budiž po celé šířce půdy přehrazena zděmi požárními vynikajícími na 15 cm. (v Dol. Rak. 22 cm.) nad povrch střechy. Zřizování příbytků na půdě je zakázáno. Tam, kde jsou příbytky podkrovní zřízeny, budiž naléháno na to, by byly zrušeny. Výjimečně lze takové podkrovní příbytky ponechat tam, kde se tím poskytuje chudší třídě zdravé a laciné bydlení a byly-li dány potřebné záruky ve směru zdravotním a policie požární a když mimo to vedou ku bytům takovým ohnivzdorné schody (viz stav. ř. pro Dolní, Horní R., Štýrsko).

3. Žlaby: Všechny nové domy buďtež na straně ku třídě neb k ulici opatřeny ohnivzdornými a nepromokavými žlaby přiměřené šířky, připevněnými tak, by pokud možná voda neodkapávala a ani sníh ani krytba nespádávala. Ku žlabům buďtež připevněny roury odkapní v při-

měřeném rozměru, které buďte pokud možná sváděny do rour záchodových, jinak však pokrytým průtokem do struh, neb jsou-li na blízku veřejné stoky, do těchto. Střechy plechové nebo břidlicové, jichž výška přesahuje $\frac{1}{4}$ šířky domu, buďte mimo to opatřeny chytači sněhu (viz stavební řády pro Čechy, Dolní Rakousy, Horní Rakousy, Korutany, Slezsko a j.).

4. Římsy u střechy buďte zpravidla zhotovovány z látky ohnivzdorné. Nadezdívky nad římsou a nad povrchem střechy buďtež zhotoveny z látky trvanlivé a vlivům povětrnosti vzdorující a dokonale upevněny, by nemohly spadnouti.

Studny.

I. Právo stavební.

Stavební řády ustanovují, že při nových stavbách a přestavbách má býti pokud možná postaráno zřízením vlastních studní u domu o dostatek zdravé pitné vody a předepisují dále, že studně mají býti zřízeny v přiměřené vzdálenosti od stok, žump nebo nádržek pro odpadky; studně mají býti v obvodu vodního pramene vyzděny suchým a dále pak až po příklop nepromokavým dobrým zdivem. Zděné studně mají býti tak zřízeny, aby přístup vzduchu k vodě byl možný avšak vnikání jakékoli nečistoty aby bylo zamezeno. Konečně obsahují stavební řády ustanovení o čištění studní a odtoků, které z pravidla nesmí ústiti do veřejných ulic.

Všechny tyto předpisy mají význam též pro zdravotní policii a jsou zvláště důležitý pro větší města, poněvadž studně, které prýští ze spodní vody měst, snadno mohou býti znečištěny obsahem stok a tak způsobiti vznik nebezpečných nakažlivých nemocí. Jest tudíž přední povinností zvláště větších obcí o to pečovati, aby nejen veřejné, nýbrž i soukromé studny zákonným předpisům odpovídaly a čas od času byly čistěny a tak veřejné poměry zdravotní před nebezpečím byly uchráněny; každá větší obec musí se tudíž co nejpečlivěji zabývatí otázkou, zdali v zájmu všeobecném se nedoporučuje přiváděti dostatek dobré a zdravé pitné vody z míst sousedních. Byť i byl s pravidla se zřízením takovýchto vodovodů spojen značný náklad, jest přece zajisté povinností obce, vyžadují-li toho zdravotní zájmy v obci, náklad tento podniknouti.

II. Právo vodní.

Voda ve studních, cisternách nebo jinakých nádržkách jest soukromým vlastnictvím vlastníka pozemku (§ 4 lit. c) říšs. zák. vod. ze dne 30. května 1869 č. 93 ř. z.). Z toho zákonného ustanovení plyne:

1. že vlastník studně může jí pro sebe nebo pro jiné libovolně používatí a třetí osoby z užívání vyloučiti (§ 10 říšs. zák. vod. a § 354 o. o. z.). Odchyly od tohoto pravidla jsou:

a) Třetí osoby mohou cizí studně spolu užívati, opírají-li právo svoje o zvláštní právní titul (služebnost) (§ 34 z. z. pro Čechy, § 29 zák. pro Bukovinu, § 19 pro Krajinu, § 32 pro Dolní Rakousy, § 28 pro Štýrsko a § 33 všech ostatních zemských vodních zákonů);

b) v nebezpečí požáru jest místní policejní úřad oprávněn naříditi dočasné použití soukromé vody, pokud toho veřejný zájem vyžaduje, a výkon tohoto nařízení ihned provésti (§ 35 z. zák. českého, § 30 bukovinského, § 20 krajinského, § 33 dolnorak., § 29 štýrského a § 34 ostatních vod. zem. zák.).

2. Sporna jest otázka, zdali spodní voda jest částí pozemku a náleží-li tudíž k vlastnictví pozemku. Někteří poukazují k tomu (srv.